

Prof. dr hab. Jerzy Sielski

Akademia Nauk Stosowanych

Bielsko-Biała

Recenzja habilitacyjna dr Justyny Grażyny Otto

Dane o karierze naukowej osoby ubiegającej się o nadanie tytułu doktora habilitowanego:

1. Dаты uzyskania poszczególnych stopni naukowych:

2004 roku uzyskuje tytuł magistra nauk politycznych Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, kierunek studiów: politologia – specjalizacja europejska 2011 roku uzyskuje stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce nadany uchwałą Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych.

2. Miejsce lub miejsca pracy z podaniem zajmowanych stanowisk lub pełnionych funkcji.

2004-2011r. **doktorantka** Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, UW (praca naukowa, dydaktyczna, organizacyjna na Uniwersytecie Warszawskim).

Od 2011 do dziś adiunkt badawczo-dydaktyczny – pełny etat w Katedrze Nauk o Państwie i Administracji Publicznej Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW.

Pełnione funkcje kierownicze na Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW

16.10.2014-30.09.2021 kierownik studiów niestacjonarnych zaocznych I stopnia na kierunku Politologia

16.10.2014-30.09.2021 kierownik studiów niestacjonarnych zaocznych II stopnia na kierunku Politologia

1.10 2015-30.09.2016 kierownik studiów niestacjonarnych zaocznych I stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne

1.10.2015-30.09.2016 kierownik studiów niestacjonarnych zaocznych II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne

1.10.2016-30.09.2021 kierownik studiów stacjonarnych I stopnia na kierunku Politologia

1.10.2016-30.09.2021 kierownik studiów stacjonarnych II stopnia na kierunku Politologia

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 227 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej posiadania stopnia doktora:

Spełnia wszystkie warunki art. 219 ust.1 posiada stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o polityce nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego w Warszawie oraz ma wybitne osiągnięcia naukowe zarówno krajowe jak i zagraniczne oraz uczestniczyła w pracach badawczych realizujących projekty finansowe w drodze konkursów krajowych a także odbyła staże naukowe w instytucjach naukowych zagranicznych oraz prowadziła badania naukowe i prace rozwojowe w uczelniach i instytucjach naukowych zagranicznych.

Dane o dorobku naukowym osoby ubiegającej się o nadanie tytułu doktora habilitowanego:

I.Recenzja monografii naukowej dr Justyny Grażyny Otto „Państwo i wojna w kazualnym związku. Zoon politikon = homo militans” wyd. Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2023, s. 581.

Recenzowana praca składa się z pięciu rozdziałów, spisu treści, wstępu, zakończenia, bibliografii, indeksu. Ogółem praca liczy 581 stron a bogata i merytoryczna bibliografia 37 stron.

Szczególnie warto podkreślić, stronę metodologiczną monografii. Cele pracy, pytania, tezy są bardzo dobrze uzasadnione i ich praktyczna realizacja dają wielki plus dla autorki tej pracy. Metody badawcze zastosowane w recenzowanej pracy są trafne: historyczna, porównawcza, systemowa, analiza instytucjonalno-prawna, studium przypadku a także technikę krytycznej analizy piśmiennictwa i źródeł. Bardzo dobra i przejrzysta selekcja faktów daje bardzo dobry obraz historii wojen od strony państwa i polityki. Jak twierdzi autorka pracy powołując się na Franciszka Ryszkę: „Historia odtwarzana w trybie operacji intelektualnej jest wszakże konstrukcją skłaniającą z reguły do eksponowania takich wątków, które uważa się za szczególnie ważne”, a sama autorka pracy dodaje: „Jesteśmy skazani na selekcjonowanie materiału, gdy chcemy odsłonić wiedzę wykraczającą poza znajomość samych wydarzeń.” A selekcjonowanie faktów autorka pracy zaprezentowała na podstawie bogatej bazy źródłowej.

Perspektywę badawczą dr Otto oparła o nurt: normatywno-ontologiczny, gdzie badacz dochodzi do prawdy poprzez rozpoznanie bytu i jego struktury i norm. Stara się odpowiedzieć

na pytania, jak powinno wyglądać idealne państwo, idealny system polityczny, idealne panowanie lub rządzenie. Głównymi metodami są hermeneutyka, fenomenologia i intuicja.

Ta część metodologiczna pracy została zaprezentowana w pierwszym rozdziale, zbudowana bardzo logicznie i poparta bardzo szeroką literaturą przedmiotu.

Dużą zaletą pracy jest zakres czasowy pracy, od starożytności, przez średniowiecze, nowożytność, XX wiek do czasów dzisiejszych czyli XXI wiek. Autorka analizuje w poszczególnych rozdziałach wpływ wojny na państwo i jego ewolucję oraz wpływ polityki państwa na charakter, cele i funkcje wojny ukazane na licznych przykładach od starożytności do XXI wieku.

Rozdział drugi to przede wszystkim zaprezentowanie relacji państwa – wojny w starożytności. Od Egiptu po Spartę, potem został nakreślony ogólnie problem wojny i państwa w Grecji i Rzymie z zaznaczeniem poglądów Platona i Arystotelesa na te dwie kategorie. Część ta kończy się omawianiem koncepcji wojen sprawiedliwych, alternatyw dla wojny oraz „Mrzonki o pokoju”. Ta ostatnia część drugiego rozdziału jest później wzorcem dla następnych części pracy.

Rozdział trzeci to relacje państwo – wojna w średniowieczu, gdzie autorka omawia bizantyjski i islamski wzorzec szczegółowo, by następnie przejść do wzorca germańskiego i wojny rycerzy a zakończyć – aspektami wojen sprawiedliwych i ich alternatywami oraz mrzonkami o pokoju.

Rozdział czwarty to relacja państwo - wojna w nowożytności. Przede wszystkim autorka pracy zaprezentowała wojny najemników, kupców aby następnie omówić problem wojska w państwie absolutnym klasycznym. W tej części pracy także zostało nakreślone wojny rewolucyjne (bonapartyzm), wojny narodów (Prusy), jednak autorka tą część monografii rozszerzyła nie tylko o problematykę wojen sprawiedliwych i ich alternatywami oraz mrzonkami o pokoju ale także o zagadnienie wojny jako konieczność, jako sprawdzian siły państwa, jako jedyny gwarant prawdziwego pokoju i jako funkcja polityki.

Rozdział piąty to relacja państwo - wojna w XX i XXI wieku. Bardzo bogaty merytorycznie rozdział prezentujący problematykę państwo - wojna związana z różnymi aspektami pierwszej wojny światowej (prymat wojny nad polityką państwa, gloryfikacja wojny), następnie przechodzi do zagadnienia lat 1918-1945, gdzie została uwypuklona problematyka: „Demokracja ofiarą militarnych przewrotów”, która finalnie ta część tego

rozdziału to problematyka: „Państwo totalitarne a wojna” i kończy się zagadnieniem – „Ku alternatywie dla wojny. Mrzonki dla pokoju”. Następuje prezentacja zagadnień związanych z drugą wojną światową i okresu powojennego (Od wojny totalnej do wojny ograniczonej). Później autorka pracy przedstawia problematykę; reżimu politycznego państwa a wojna (rola wojska w drugiej fali odwrotu od demokracji oraz zagadnienie: „Państwa demokratyczne nie walczą ze sobą”). Znowu następuje powrót do omawiania wojen sprawiedliwych by przejść do zagadnienia *Homo militans* (demokratyzacji wojska, wojsko jako grupa interesów, Pretorianizm). Koniec ostatniego rozdziału to bardzo współczesna problematyka związana z nową wojną (wojny hybrydowe) gdzie autorka sugeruje, że państwo powoli traci monopol władzy nad wojskiem.

Praca kończy się podsumowaniem autorki monografii, gdzie nakreśliła swój pogląd na wojnę: *Homo militans*: wojna jako przeznaczenie człowieka.

Recenzowanej pracy autorka bardzo konsekwentnie przeprowadza analizę wpływu państwa na wojnę i odwrotnie, uwypukla na koniec każdego rozdziału problematykę wojen sprawiedliwych z perspektywy analizowanego okresu, ale i także alternatyw dla wojny i marzeń dla pokoju. Ocena wojen od strony sprawiedliwości pokazują ewolucję myślenia o wojnie w poszczególnych analizowanych okresach i wpływ armii i wojen na ewolucję systemów politycznych. W końcówce pracy autorka omawia problem demokratyzacji wojska, związany z kontrolą cywilną nad armią. Ważnym punktem jest ocena konfliktów wojennych z punktu widzenia państw zaangażowanych w nich. Warto podkreślić świetne posługiwanie się cytatami i myślami innych badaczy wojny i państwa i polityki. Dlatego też należy uwypuklić świetną i aktualną a zarazem obszerną literaturę przedmiotu.

Podsumowując recenzowana monografia spełnia wszystkie warunki merytoryczne: przede wszystkim jest to wybitna praca, która wnosi nowe spojrzenie na zagadnienie wpływu wojny na państwo i na odwrot i jest to wybitny wkład autorki w dyscyplinę naukową jaką jest nauka o polityce i administracji.

II. Ocena dorobku naukowego: publikacje

1. Trzy (3) samodzielne autorskie **monografie**. Oprócz recenzowanej pracy (Państwo i wojna w kazualnym związku. *Zoon politikon = homo militans*), dr Justyna G. Otto opublikowała także dwie monografie: *Destrukcyjna charyzma Adolfa Hitlera*, Elipsa Warszawa 2006 oraz *Przywódca polityczny elementem konstytutywnym reżimu politycznego*. Wyd. Adam Marszałek Toruń 2012.)

2. Nie mniej autorka wniosku na habilitację (dalej autorka) ma także liczne **publikacje artykułów, redakcje, recenzje czy też hasła encyklopedyczne:**

Dwie (2) samodzielne redakcje monografii naukowych (Demokratyczne i niedemokratyczne reżimy polityczne. J.G. Otto (red.) Warszawa 2015; Kobiety w polityce. Studia i rozprawy. J.G. Otto (red.) Warszawa 2019)

Jedna (1) współredakcja monografii naukowej (Wybory samorządowe – samorządowe wybory. J. Itrich-Drabarek, J.G. Otto (red) Warszawa 2019).

Dwanaście (12) samodzielnych autorskich rozdziałów w pracach naukowych.

Jeden (1) rozdział we współautorstwie w pracy naukowej.

Siedem (7) artykułów naukowych w czasopismach naukowych.

Siedem (7) recenzji naukowych w czasopismach naukowych (artykuły recenzyjne).

Siedem (17) haseł encyklopedycznych (Encyklopedia administracji publicznej. J. Itrich-Drabarek (red.) Elipsa, Warszawa 2018 także w wersji angielskiej; *Encyklopedia Bezpieczeństwa Narodowego*, J. Itrich-Drabarek, A. Misiuk, Sz. Mitkow, P. Bryczek-Wróbel (red.), Elipsa, Warszawa 2023).

Jeden (1) raport badawczy na potrzeby grantu badawczego.

Podsumowanie. Główne pola badawcze doktor J.G.Otto skupia się na trzech zagadnieniach:

1. Reżimu politycznego (m.in. Demokratyczne i niedemokratyczne reżimy polityczne. J.G. Otto (red.) Warszawa 2015).
2. Przywództwa politycznego (m.in. Przywódca polityczny elementem konstytutywnym reżimu politycznego. Wyd. Adam Marszałek Toruń 2012).
3. Relacji państwa i wojny (m. in. Państwo i wojna w kazualnym związku. *Zoon politikon = homo militans*), Elipsa Warszawa 2023).

Merytoryczna strona publikowanych prac jest na bardzo wysokim poziomie, zarówno od strony literatury przedmiotu jak i trafności wyborów tematów i ich aktualności.

Problem relacji wojna – państwo – polityka, to dzisiaj „gorący temat” w wyniku agresji Rosji na Ukrainę. Z drugiej strony problematyka przywództwa, szczególności wpływ osobowości na podejmowanie trafnych decyzji jest tematem bardzo ważnym i trudnym do interpretacji. Zagadnienie przywództwa było aktualne i w dalszym ciągu będzie aktualne.

Zagadnienie reżimu politycznego dziś jest „na ustach” wszystkich politologów, polityczek, polityków, dziennikarzy i społeczeństwa. Doktryna populizmu zdobywa coraz większą popularność zarówno w społeczeństwach jak i polityków (Kaczyński, Donald Tramp), konsekwencją tego jest widoczny ujemny wpływ na zasięg demokracji, następuje istotne odchodzenie od demokracji w stronę reżimów niedemokratycznych. Wazki wpływ na ten trend mają Chiny i Rosja. Państwo Środka jest dzisiaj mocarstwem regionalnym pretendującym do hegemoni, jest przykładem szybkiego rozwoju gospodarczego w reżimie autorytarnym, stając się wzorcem dla wielu państw rozwijających się. Z drugiej strony służby specjalne Rosji penetrują wiele krajów (Afryki, Ameryki Południowej i Środkowej, Azji) oferując ochronę, pomoc a to zbliża te kraje do zmiany reżimu politycznego w stronę niedemokratyczności.

Na koniec oceny dorobku naukowego należy uwypuklić trzy istotne osiągnięcia dr J.G. Otto. Pierwsza to wydana w renomowanym wydawnictwie zagranicznym praca: *Political leadership in Poland: Between a traditional need and real deficit*. [w:] *The Political System of Poland. Tradition and Contemporaneity*. S.Sulowski, T.Słomka (eds.) Peter Lang Berlin 2022. Druga to praca napisana w ramach współpracy międzynarodowej z badaczami rumuńskimi: *Political leadership in the era of transition. In started in Poland and ended in Romania*, D. Przystek, L.A.Ghica, A.Bejm (eds.) ta pozycja ma się ukazać w wydawnictwie Peter Lang albo Routledge Taylor &Francis Group w 2024 r. Trzecia najwyżej oceniana praca to rozdział autorski napisany w ramach projektu badawczego: *Central European countries in tims of plague. A historical perspective*. [w:] *The Pandemic in Central Europe. A Case Stady*. J. Itrich-Drabarek (ed.), Routledge Taylor &Francis Group 2022. **Praca ta została indeksowana w bazie Scopus.**

III.Oceniając dorobek naukowy należy także wspomnieć o osiągnięciach projektowo-grantowym dr J.G. Otto.

1. Trzy projekty badawcze przyznane przez INP UW w latach 2011-2013.
2. Praca projektowa przy współpracy tworzenia publikacji „Leadership in cities at risk of depopulation” w ramach projektu „Przywódstwo w miastach dotkniętych zjawiskiem depopulacji”. Potwierdzone przez dr hab. Stanisława Mazura prof. UEK w Krakowie 13.04. 2023.
3. **Grant badawczy NCBR** pt. Identyfikacja, Kolekcjonowanie i ocena nieprzyjaznych operacji dezinformacyjnych w cyberprzestrzeni prowadzonych w oparciu o narzędzia teleinformatyczne (akronim IKONA). W ramach tego grantu dr J.G.Otto była

wykonawczynią tegoż grantu i przygotowała raport pt. „Dezinformacja w działaniach wojennych na Ukrainie (studia przypadków)”. Okres realizacji tego grantu o 1.09. 2021-31.03.2025. Potwierdzony przez prof. ucz. dra hab. inż. Wiesława Cetera 03.08.2023.

4. Trzy (3) złożone projekty grantów, oczekujące do zatwierdzenia.

IV. Konferencje naukowe. Dwadzieścia dziewięć (29) krajowych, międzynarodowych (m. in. CEPSA, IPSA) seminariach naukowych.

V. Promotorstwo: Dwukrotne (2) promotorstwo jako promotor pomocniczy rozprawy doktorskiej.

VI. Staż naukowy (1). Trzymiesięczny staż naukowy zagraniczny na uczelni: National University of Distance Learning Cartagena-Murcia w roku 2022 - potwierdzony certyfikatem z dnia 15.11.2022.

VII. Koordynator grupy badawczej: Wybory samorządowe – samorządowe wybory, powiązane z II Międzynarodowym Sympozjum Naukowym - potwierdzone certyfikatem z dnia 22.05.2018.

VIII. Członkostwo w organizacjach międzynarodowych i towarzystwach naukowych: CEPSA – członek, PTNP – od 2014 do dziś.

IX. Prace organizacyjne:

- 1. Kierownik Studiów.** Osiem (8) stanowisk kierowniczych różnego rodzaju Studiów na Wydziale NPiSM w latach 2014-2022.
- 2. Komisje, rady uczelniane i inne:** Dziewięciokrotny (9) udział w komisjach uczelnianych, radach, **Olimpiadach** (Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym), **grupach przygotowujących sprawną kontrolę** (m. in. PKA).
- 3. Doksztalcanie.** Osiem (8) różnych certyfikatów, zaświadczenie ukończenia warsztatów, kursów w latach 2012-2016.

X. Nagrody. Bardzo dużo nagród **(13) za pracę naukową, działalność organizacyjną:** Rektora, Dziekana od 2013 – 2023.

Inne istotne informacje i uwagi, które w opinii Recenzenta mają znaczenie dla oceny wniosku w sprawie nadania tytułu doktora habilitowanego:

Działalność Justyny G. Otto jest wielopoziomowa. To nie tylko świetna praca naukowa ale i także działalność organizacyjna (wiele pełnionych funkcji kierowniczych) ale także współpraca z innymi uczelniami (m.in. UEK w Krakowie, WAT). Stara się tworzyć grupy naukowe, które

pod jej kierownictwem tworzą bardzo dobre publikacje naukowe np. Demokratyczne i niedemokratyczne reżimy polityczne. J.G. Otto (red.)Warszawa 2015 czy też **Koordynatorka grupy badawczej: Wybory samorządowe – samorządowe wybory**, powiązane z II Międzynarodowym Sympozjum Naukowym. Spełnia wszystkie elementy, które są wymagalne dla otrzymania tytułu doktora habilitowanego: staż naukowy zagraniczny, grant NCBR, publikacje a renomowanych wydawnictwach zagranicznych, indeksowaną publikację w bazie Scopus. i wybitną monografię habilitacyjną.

W wyniku przeprowadzonej recenzji wniosku dr Justyny Grażyny Otto o nadanie stopnia doktora habilitowanego, stwierdzam jednoznacznie w zaprezentowanej recenzji, że wszystkie warunki zostały spełnione według art. 218 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2020 roku poz.85 z późniejszymi zmianami). Dlatego też przychyliam się w sporządzonej recenzji o wystąpienie do Rady Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu o dopuszczeniu dr J.G. Otto do kolejnego etapu w przewodzie habilitacyjnym.

Prof. dr hab. Jerzy Sielski

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sielski Jerzy', with a long horizontal stroke extending to the right.